מהו דתימא הני מילי עבודה דמעכבא כפרה אבל עבודה דלא מעכבא כפרה לא קמ"ל כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן[ב] בעי אילפא לדברי האומר אין לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים מי כיור מהו שיפסלו [א] מי אמרינן הני למאי לקידוש ידים ורגלים קידוש ידים ורגלים גופייהו לא פסול [ב] בהו לינה או דלמא כיון דקדוש [ג] להו בכלי שרת מיפסלי כי אתא רבין אמר רבי ירמיה אמר רבי אמי אמר ר' יוחנן הדר פשיט אילפא כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו אמר לפניו ר' יצחק בר ביסנא רבי אתה אומר כן [ד] אלא הכי[ג] אמר[א] ר' אסי אמר ר' יוחנן [משמיה דאילפא] כיור שלא שקעו מבערב מקדש ממנו לעבודת לילה ולמחר אינו מקדש והוינן בה למחר אינו מקדש דלא צריך לקדוש או דלמא איפסלו בלינה ולא פשיט לן ומר קא פשיט ליה מיפשיט ת"ש [ד] בן קטין עשה [א] שנים עשר דד לכיור אף הוא עשה [ב] מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה מאי לאו רבי אלעזר ברבי שמעון היא לא רבי היא והא מדרישא רבי אלעזר ברבי שמעון סיפא נמי רבי אלעזר ברבי שמעון דקתני רישא [ג] בא לו אצל פרו (ב) ופר היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח ופניו למערב מאן שמעת ליה דאמר בין האולם ולמזבח צפון רבי אלעזר ברבי שמעון [ה] דתניא איזהו צפון מקיר מזבח צפוני ועד כותל עזרה צפוני וכנגד כל המזבח כולו צפון דברי [ו] רבי יוסי ברבי יהודה רבי אלעזר ברבי שמעון מוסיף [ז] אף בין האולם ולמזבח רבי מוסיף [ח] אף מקום דריסת רגלי הכהנים ומקום דריסת רגלי ישראל אבל מן החליפות ולפנים הכל מודים שפסול ותסברא רבי אלעזר ברבי שמעון היא ולא רבי [השתא רבי] אדרבי יוסי ברבי יהודה מוסיף אדרבי אלעזר בר' שמעון לא מוסיף אנן הכי קאמרינן אי ס"ד רבי היא לוקמה [ה] במקום דריסת רגלי כהנים ובמקום דריסת רגלי ישראל אלא מאי רבי אלעזר ברבי שמעון היא לוקמה מקיר מזבח צפוני עד כותל עזרה צפוני אלא מאי אית לך למימר משום חולשא דכהן גדול הכא נמי משום חולשא דכהן גדול: [ט] אמר רבי יוחנן [י] קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן למחר אינו צריך לקדש שכבר קידש מתחילת עבודה למאן [ס] אי לרבי האמר פסלה לינה אי לרבי אלעזר בר"ש האמר אין צריך לקדש אפי' מיכן ועד עשרה ימים אמר אביי לעולם לרבי ולינה דרבנן היא ומודי [ו] דמקרות הגבר ועד צפרא לא פסלה לינה רבא אמר לעולם רבי אלעזר ברבי שמעון [היא וראה ר"י דבריו] בתחילת עבודה ולא בסוף עבודה מיתיבי [ט] ראוהו אחיו הכהנים שירד והן רצו ובאו מיהרו וקידשו ידיהם ורגליהם מן הכיור

מהו דתימא ה"מ. דבעינן קידוש שחרית בעבודה דמעכבת כפרה כגון דם וקמיצה אבל כל [י] הקטרת אימורין דלא מעכבא אימא לא תיבעי קידוש: **מהו שיפסלו.** בלינה אם לא שקעה בבור [ח] (בני הגולה) דאמרי' בסדר יומא (דף לז.) דמשקע [ט] להו: **או דילמא כיון דקדוש** (ג) **בכלי שרת איפסלו.** דלא דמי לקידוש ידים שהמים ניגבו ואין לינה [י] על מי לחול: ה"ג **כי אתא רבין אמר כו'** ול"ג ת"ש (ד): **אמר לפניו רבי יצחק בר ביסנא.** לפני ר' (ה) אמי וכולה רבין אמר לה: **שלא שקעו.** בבור: **לעבודת לילה.** להקטיר חלבים: **והוינן בה.** קמיה דרבי (ו) אסי [יא] ולא פשט לן: **דלא צריך לקדושי.** וכרבי אלעזר בר' שמעון דלא פסל לינה בקידוש או דילמא אין ראויות לקדש [יב] דאיפסלו להו בלינה ואפי' לר' אלעזר דאי לרבי ליכא למיבעי אין [יג] צריך דהא אפילו בקידוש פסל: **ולא פשט.** ר' (ז) אסי הך בעיא למימר דאין צריך לקדש קאמר ולא לפוסלה בלינה כדקאמרת כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו ומר פשיט מיפשט דלר' אלעזר לא פסלה בלינה [יד]: **שנים עשר דד.** שמוציאין מימיו ואמרינן בסדר יומא (לז.) שיהו שנים עשר כהנים העסוקים בתמיד מקדשים בבת אחת: **מוכני.** מפרש התם גלגלים [טו] שמעלין אותו בגלגלין מן הבור שחרית [טז] שלא יהא מימיו נפסלים בלינה לפיכך משקעין אותו ערבית בבור שיהו מימיו מחוברים למי המעין ובטלה [יז] לינתן: **מאי לאו.** אפילו ר' אלעזר קאמר לה דאף על גב דפליג בקידוש שניגב מודה במים: **בא לו.** כהן [יח] אצל פרו להתוודות עליו ביום הכפורים דכתיב וכפר בעדו וגו' (ויקרא טז): **ראשו לדרום ופניו למערב.** מצפון [יט] לדרום היה עומד ופניו למערב והתם (לו.) מפרש לה נעוקם את ראשו. והתם פריך נוקמיה להדיא ממזרח למערב ומשנינן לה: **והכהן עומד.** אחוריו למזרח [כ] המזבח ופניו למערב כלפי ההיכל. ואמרינן [כא] טעמא התם:

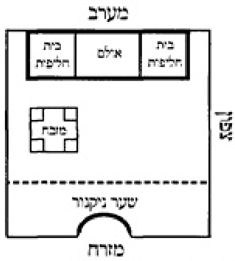

מאן שמעת ליה [דאמר] כו'. דקתני בפירקא דבתריה (יומא מג:) שחטו וקיבל במזרק את דמו סמוך לוידויו מיד אלמא בין האולם ולמזבח צפון הוא לשחיטת קדשי קדשים דהא פר חטאת הוא: **כנגד כל המזבח.** כנגד צפונו ולא מן המזבח והלאה לא לצד מזרח ולא לצד מערב ואע"פ שהוא בחצי חלק עזרה הצפוני לאו כשר הוא לשחיטת חטאת דבעינן [י] על ירך המזבח (ויקרא א) וליכא: **ר' אלעזר מוסיף אף בין האולם ולמזבח.** שהוא מערבו של מזבח ובלבד שיהא (כל) חלק [כב] צפונו של עזרה אבל מזרחו של מזבח לצד שער ניקנור שבו נכנסין לעזרה לא מכשר אפי' חלק צפוני דקילא קדושתיה דהוא מקום דריסת ישראל וכהנים י"א אמה מקום דריסת ישראל מן השער ולפנים וי"א אמה עד [כג] לצד המזבח מקום של [כד] דריסת רגלי הכהנים: **רבי מוסיף.** אף צפון שבאותן עשרים ושתים אמה של צד מזרח שהן דריסת ישראל וכהנים: ה"ג **אבל מן החליפות ולפנים הכל מודים שפסול.** ומיהו [כה] בית חליפות האולם עודף רוחבו על רוחב ההיכל ט"ו אמה לצפון וט"ו לדרום והוא נקרא בית החליפות שהיה בכותל האולם מאחריו תלויות שהכהנים מגניזין שם את סכיניהם [וסכין קרי חילוף בלשון ערבי] הכי תנן לה במסכת מדות [פ"ד מ"ז] ולשמועי' דמאחורי האולם לאו צפון הוא לשחיטת קדשי קדשים דכיון דלא מתחזי מזבח התם לא קרינן [כו] על ירך אע"ג דמכשרינן ליה לקמן (דף כו.) לשחיטת קדשים קלים לקדשי קדשים פסול: **ותסברא דר' אלעזר היא ולא רבי.** דלא מודה רבי בבין האולם ולמזבח דליהוי צפון: **השתא רבי כו'.** האי מוסיף דקתני אדר' יוסי קאי אדר' אלעזר לא קאי והא [ע"כ] אדר' אלעזר [נמי] אמרה למילתיה דעל כרחך כיון דמכשר מקום קדושה קלה לשחוט שם מקום קדושה חמורה לכ"ש: **אנן הכי קאמרי'.** הא (ח) דשקליה ליה מרבי לאו משום דרבי לא מכשיר בין האולם ולמזבח לשחיטת חטאת אלא הכי קשיא לן כיון דרבי נמי מכשיר (צפון) לצפון שבמזרח למה לו לשוחטו אצל האולם לוקמיה בצפון המזרחי סמוך לכניסתן לעזרה דהא לאו אורח ארעא לאקרובי להיכל: **אלא מאי ר"א היא.** ומשום דלא מכשר מקום דריסת ישראל וכהנים ושחיטת [כז] חטאת ממטי ליה להתם אכתי תקשה לך דהוה מצי לאוקמי מקיר מזבח צפוני עד כותל עזרה צפוני דהוי צפון לדברי הכל: **אלא מאי אית לך למימר.** עליה: **משום חולשה דכ"ג.** שכל עבודות (פנים) של יום הכיפורים עליו ותש כחו להכי ממטינן ליה להתם לפי שהוא צריך להכניס דמו להיכל ולהזות ולא יכבד עליו משוי המזרק והדם: **ה"נ.** כי מוקמת ליה כרבי הא טעמא איכא: **תרומת הדשן.** דכתיב (ויקרא ו) והרים את הדשן. בכל בקר היה נוטל מחתה [כח] מן הגחלים המאוכלות הפנימיות ויורד ונותנה במזרחו של כבש בדרומו של מזבח כדכתיב ושמו אצל המזבח ושם היה נבלע במקומו (יומא כא.) והיא היתה בכל יום ראשונה לכל העבודות: **מתחילת עבודה.** שזו תחילת עבודת יום [כט] הוא: **הא אמרת פסלה לינה.** ולינה בעמוד השחר תליא דכתיב (שמות כג) עד בקר: **הא אמר מכאן ועד י' ימים.** ואת אלית טעמא משום דקידש בתחלת עבודת יום זה: **ולינה דרבנן.** לינה זו שתועיל בקידוש שאין המים בפניו מדרבנן הוא דגזור בה שלא תזלזל בלינה ומודה רבי שכשהעלו לכיור מן הבור מקרות הגבר שהוא זמן תרומת הדשן כדאמרינן בפרק קמא דיומא (דף כ.) דמשום האי פורתא לא פסלה לינה בקידוש דלא מסקי אינשי אדעתייהו דדמי כמה [ל] שקידש ביום: **וראה רבי יוחנן דבריו.** של ר' אלעזר בכוהים במקדש ידיו בתחלת עבודת היום דלא פסל בה לינה ולא כמי שקידש בלילה להקטיר חלבים שהוא סוף עבודת יום אתמול: **ראוהו אחיו שירד.** משנה היא במסכת תמיד (פרק ב מ"א) בתורם את הדשן שירד מן המזבח והמחתה של תרומת הדשן בידו: **מיהרו וקידשו כו'.** להוציא את הדשן שבמקום המערכה או לסלקו לתפוח שבאמצע המזבח והכי תנן בה התם החלו מעלין באפר על גבי התפוח וקא סלקא דעתך בכהנים שעבדו כל הלילה קאי ומקודשי ידים ורגלים היו וצריכין לחזור ולקדש עכשיו שתמשך [לא] עבודה זו עד היום ויפסל קידוש הלילה בלינת עמוד השחר ויועיל להם קדוש זה של אחר קרות הגבר:

מיתיבי ראוהו אחיו הכהנים כו'. למאי דס"ד דלא איירי בכהני חדתי יש תימה דלא פריך מרישא דתני [לב] קידוש בתורם את הדשן ויש לומר דפשיטא [לג] דההוא לתרומת הדשן הוי בכהני חדתי וקצת קשה לאמאי ס"ד [לד] דלא הוו חדתי דבמתניתין דתמיד [דף כה:] משמע דכולהו הוו חדתי שהעזרה היתה ננעלת והם היו באין ממקום שהיו ישנים שם בבית המוקד [הג"ה [לה] ויש לומר דסלקא דעתיה דמאן דלא פסיל בלינה לא פסיל בהיסח הדעת ומאן דפסיל בהאי פסיל בהאי והני כהני הוה להו היסח הדעת שהיו ישנים בבית המוקד. ע"כ הג"ה]:

מסורת הש"ס

א) ירושלמי יומא פ"ב ה"א, ב) לקמן כא., ג) יומא לז: לח. תוספ' יומא פ"ג ה"ג, ע' ירושל' יומא פ"ג ה"ח, ד) [תוספ' דיומא שם ויומא לה:], ה) יומא לו. ת"כ נדבה פ"ו ה"ב, ירושל' שם ה"ז, ו) [לקמן לג.], ז) [לעיל יח.], ח) [לקמן כא:] יומא כב. ט) ע"ש ירושל' שם ספ"א, פ"ב ה"א, ע) תמיד כח., י) ויקרא א יא.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' הכי אמר ר' אמי: (ב) שם אצל פרו ופרו: (ג) רש"י ד"ה או דלמא כיון דקדיש להו בכלי: (ד) ד"ה ה"ג כי וכו' ת"ש דאמר הס"ד: (ה) ד"ה אמר לפניו וכו' לפני ר' ירמיה וכולה רבין אמר לה הס"ד ואח"כ מ"ה בבור שלא: (ו) ד"ה והוינן וכו' דר' אמי ולא: (ז) ד"ה ולא פשט ר' אמי הך: (ח) ד"ה אנן הכי קאמרינן הא דקשיא לן מרבי לאו משום:

◆

שינויי נוסחאות

א] שיפסלו בלינה (כתה"י), וער' רש"י: ב] פסיל (דיו): ג] דקדיש כצ"ל. וכן ברש"י (שיט"מ): ד] כן. הא אמר רבי אמי אמר ר"י כו', כצ"ל (צ"ק). ועי' בה"ז ותו"ד שמקיימים הגי' שלנו: ה] לוקמה בכל העזרה כולה אלא מאי וכו' (כ"י צ וכ"ה ביומא לו ע"א): ו] ומודי רבי (שיט"מ): ז] תיבת כל ליתא בכתבי"י ונמחק בשמכ"י. ועי' טה"ק דמקיים הגי' וכן המילה שחרית דלעיל: ח] בבור הגולה (שיט"מ וצ"ק). כ"ה בגלגל (גליון). ועי' לאמרי לרופא: ט] דמשקעי ליה (כ"י): י] נ"ל ללינה (מ"ב): יא] נ"ל אמי והס"ד נמחק (צ"ק): יב] לקדש קאמר (שיט"מ): יג] אי צריך כצ"ל (בה"ז והגר"ב): יד] לינה (כתה"י, דיו): טו] גלגל וכו' אותו בגלגל (כ"י): טז] כאן הס"ד ומה"ד שלא יהיו כו' כצ"ל (שמכ"י): יז] ובטלה קדושתן כצ"ל (ישר"ח): יח] כהן גדול (שיט"מ): יט] בין צפון לדרום כצ"ל (צ"ק): כ] למזרח כלפי המזבח כצ"ל (תו"ק): כא] ואמרינן התם כאן שמעת כו' כצ"ל, יהדר"א (בה"ז ורש"ש) [ותיבת טעמא ליתא בכתבי"י]: כב] נ"ל בחלק (שיט"מ): כג] נ"ל עוד (שיט"מ): כד] תיבת של נמחק (ישר"ח): כה] ומהו בית החליפות (שיט"מ וצ"ק): כו] קרינן ביה (שיט"מ): כז] נ"ל לשחיטת (שיט"מ): כח] במחתה (ישר"ח): כט] יום הבא כצ"ל (ישר"ח ובה"ז): ל] נ"ל כמי (שיט"מ): לא] נ"ל שמא תמשך (שיט"מ), וגי' ק"נ שמתחיל כו' מהיום ויפסל כו': לב] דתני קידש ידיו ורגליו מן הכיור ותורם את הדשן וי"ל וכו' בכהני חדתי לפי שעפ"י פיס היתה נעשית ותחלת עבודה היא, אבל שאר כהנים ס"ד שא"א שלא יהא בהם אחד שאינו חדש שעוסק באברים שלא נתעכלו כל הלילה (שחכ"י): לג] דפשיטא ליה (שיט"מ): לד] ס"ד בסיפא (צ"ק): לה] הג"ה זו [illegible] הנדפסת כאן דא"כ קו' תוס' דלפרוך מרישא מוכחא קמי, ויבאיה דבריהם ע"ש, אך בש"מ ופ"מ וטה"ק גרסי כלפנינו:

◆

ליקוטים

קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן כו'. כבר ידעת שמצוה עשה להיות הכהן מקדש ידיו ורגליו קודם עבודה שנאמר ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם, וכהן שעבד ולא קידש חייב מיתה בידי שמים שנאמר ירחצו מים ולא ימותו ועבודתו פסולה, ומ"מ אינו חייב לקדש בין כל עבודה ועבודה אלא כל שקידש בשחרית הולך ועובד כל היום כולו ובלבד בד' תנאים אחד שלא יצא מן המקדש ושלא יישן ושלא יטיל מים ושלא יסיח דעתו. הא כל שעשה אחת מאלו צריך לחזור ולקדש ומ"מ למחרתו צריך קידוש אחר שאין קידוש היום מועיל למחרתו אע"פ שעבד ועבר כל הלילה ולא יצא ולא ישן ולא הטיל מים ולא הסיח דעתו שמ"מ הידים נפסלות בלינה, ואפילו קידש בתחילת הלילה או באיזה שעה שבלילה להקטרת איברים של תמיד הערבים שמצותו כל הלילה צריך לחזור ולקדש לעבודת היום, ומ"מ אם קידש לתרומת הדשן אע"פ שהיא בקריאת הגבר או סמוך לו שהוא לפעמים מלפניו ולפעמים בחצות הלילה ולפעמים באשמורת הראשונה הואיל ומ"מ תחילת עבודת היום היא אינו צריך לחזור ולקדש לשאר עבודות היום, למדת שיש שקידש לאחר חצות לילה וצריך לחזור ולקדש ויש שמקדש קודם חצות לילה ואינו צריך לחזור ולקדש. (מאירי יומא כב.)

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פ"ג מהלכות בית הבחירה הלכה יח:
מא ב מיי' שם ופ"ה מהל' ביאת מקדש הלכה יד:
מב ג מיי' פ"ד מהל' עבודת יוה"כ הלכה א:
מג ד ה מיי' פ"ה מהל' בית הבחירה הלכה טו טז:
מד ו מיי' פ"ה מהל' ביאת מקדש הלכה ט:
מה ז מיי' פ"ג מהל' תמידין הלכה יג:

◆

גליון הש"ס

גמרא אי לרבי האמר פסלה לינה. עיין בב"מ דף (קיג) [קין] ע"ב תוספות ד"ה יצא:

◆

מוסף רש"י

בן קטין. כהן גדול היה: י"ב דד. ליציאת המים: מוכני לכיור. מפרש בגמ' גלגל לשקעו בבור שיהיו מימיו מחוברין למימי הבור, ואי לא הוו מפסלו בלינה לפי שקדשו בכלי ולא כבור קדשים הוא ליפסל מים קדושים (יומא לז.). אף בין האולם ולמזבח. חלק צפוני שבעזרה שבין האולם ולמזבח, אע"ג דלא קרינן ביה על ירך המזבח צפונה דהא במערבו של מזבח הוא, הוי צפון לענין שחיטת קדשי קדשים (לעיל יד.). אף בין האולם ולמזבח. אבל חלק צפוני שבין המזרח ולמזבח לאו שמו צפון המזבח: לוקמה. מקיר מזבח צפוני עד כותל עזרה צפוני. דהא לכו"ע עיקר צפון דירך המזבח ממש הכא הוא (יומא לז.). למחר אין צריך לקדש. אם לא יצא מן המקדש (יומא כב.):

◆

שיטה מקובצת

הני מילי עבודה דמעכבא כו'. תימה דהא לא רחוץ [ידים ורגלים] גמרינן חוקה חוקה ממחוסר בגדים ומחוסר בגדים כתיב קראי לחלל בין מעכבת ובין לא מעכבת, ולומר תורי דהא דילפינן חוקה חוקה ממחוסר בגדים היינו לענין היכא דצריך קידוש שיחלל אם לא קידש, אבל קשה היכא הוי למעוטי הקטרה מקידוש הא כתיב (שמות ל, כ) [ורחצו] [ירחצו] מים ולא (תמותו) [ימותו] הא אם לא (תרחצו תמותו) [ירחצו ימותו] וע"כ בהקטרה מיירי דעבודה תמה היא דהא מוכח התם ביומא (דף מ.) דליכא מיתה לא בזר ולא בכל הפסולים אלא באותה עבודה שהיא עבודה תמה (ואם כן) משמע שאפי לגבי קידוש בהקטרה מסתבר עבודות, ונראה לי דלעולם הייתי ממעט הקטרה מקידוש משום דכתיב לשרת דווקא עבודה המעכבת כפרה הוי בכלל [ולא עבודה דלא מעכבת כפרה] (הוה למעט הקטרה), ואע"ג כתיב ולא (תמותו) [ימותו] דמשמע דמיירי בהקטרה שהיא עבודה תמה, לא מוקמינן ליה בהקטרה הואיל ולא מעכבא [כפרה] אלא שריקה (ולהקטרה) [והקטרה] קיימי, דמעכבא כפרה דעבודה תמה הן, קמ"ל להקטיר אשה לרבות כל עבודות לקידוש אף דלא מעכבא (מהר"ם): למחר אינו מקדש דלא צריך לקידוש. ותני ר"מ [סיון] דלמאר אין לינה פוסלת בקידוש ידים ורגלים, ובלינת מי כיור לא איירי מידי ולא ידעינן מה סבר בכך. אי דלמא איפסלא בהו בלינה ואין לאו לקדש קאמר דאיפסלא בהו בלינה, ואפילו לר"א דאמר דאין לינה מועלת בקידוש מודה דמיפסלא בהו לינה אלא לרבי לא איצטריך דמילתא דפשיטא היא דלרבי מי כיור נפסלים בלינה. (והשתא) [דהשתא] בקידוש ידים פסיל לינה במים לא כ"ש, אלא ע"כ לר"א איצטריך, ולא פשיט רב אסי מי עד לא פסלה בהו לינה [כפ"י]. וקשה דלרבי נמי איצטריך לן שפיר לומר דמקדש ממנו לעבודת הלילה דהא איכא למ"ד לקמן (דף כ.), דאינו מקדש לעבודת לילה כלל. ועוד קשה דמאי קאמר דלא צריך לקידושי ולא נפסלו מידי אי מודה במי כיור אי לא, והא מדקתני מקדש ממנו לעבודת לילה משמע הא לעבודת היום אינו מקדש אלמא פסלה בה לינה במי כיור. לכן נראה לר"י דהאי פשיטא דסבר דלינה פסלה במי כיור מדקתני לעבודת לילה אבל לעבודת היום לא, אלא קא בעי אי היינו לרבי או לרבי אלעזר. כלו' אמרינן אינו צריך לקדש אי"כ [illegible] כמי כיור לר"א, ולאו אמרינן דפסל בהו לינה א"כ היינו ספיר כרבי, ולא הנ"ט למיפשט מיניה מידי דהא (משתעין) כמתירים (מהר"ם):